

Onderwerp Datum
Art. 41 vragen 8 november 2022
Jongeren in isolement

E-mail **Fax**
hanneke.reijrink@tilburg.nl
Postadres **Bezoekadres**
Postbus 90155 Stadhuisplein 130
5000 LH Tilburg

Aan de leden van de gemeenteraad

Beste raadsleden,

Hierbij beantwoorden wij de raadsvragen die door het raadslid S. Jansen (PvdA) zijn gesteld op grond van artikel 41 van het Reglement van Orde gemeenteraad Tilburg 2022. De vragen gaan over jongeren in isolement en zijn ontvangen op 10 oktober 2022. De beantwoording ervan is met een bericht aan de raad verdaagd tot uiterlijk 2 december 2022.

Vraag 1

Is het college bekend met hikikomori, oftewel jongeren en jongvolwassenen die een geïsoleerd leven leiden?

Antwoord 1

Ja, wij zijn bekend met het fenomeen hikikomori.

Vraag 2

Hoeveel geïsoleerde jongeren zijn er in Tilburg bekend?

Antwoord 2

Er zijn verschillende gradaties in isolatie te onderscheiden: van jongeren die hun kamer niet meer uitkomen tot jongeren die geen zinvolle daginvulling hebben. Bij het fenomeen hikikomori spreken we over een zeer ernstige vorm van isolement, waarbij jongeren zich totaal afsluiten van de maatschappij. Hoe groot deze groep is, is niet bekend. We weten wel uit enkele signalen dat het voorkomt.

Het fenomeen Hikikomori komt uit Japan. Uit onderzoek daar blijkt dat deze groep geïsoleerde jongeren ongeveer 2% van de jongeren betreft¹.

Uit recente CBS-cijfers blijkt dat bij 1,3% van de Nederlandse jongeren tussen de 15-25 jaar sprake is van objectieve isolatie (niet hebben van sociale contacten) en bij 0,8% sprake is van subjectieve isolatie (manier waarop mensen hun sociale contacten ervaren)².

Uit de Tilburgse jeugdhulp cijfers is niet te achterhalen of de jeugdhulp ook wordt ingezet voor deze specifieke doelgroep, omdat niet op 'hulpvraag' wordt gedeclareerd. Wel zijn er enkele signalen dat deze vorm van zware isolatie voorkomt binnen onze gemeente.

Vraag 2a

Onderkent het college dat deze groep door de pandemie gegroeid is en er dus meer inzet nodig is om de problematiek aan te pakken?

¹ *The prevalence and correlates of severe social withdrawal (hikikomori) in Hong Kong: A cross-sectional telephone-based survey study.* Door Paul W C Wong, e.a.

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2016/50/sociale-isolatie>

Antwoord 2a

We zien in zijn algemeenheid (bij navraag bij onderwijs, GGZ, ContourdeTwern) dat jongeren het op dit moment mentaal moeilijker hebben en zich sociaal meer terugtrekken. Wel geven ze aan dat het socialiseren, de sociaal emotionele ontwikkeling en groepsvorming in bijvoorbeeld klassen gaat moeizamer dan voor de coronaperiode.

Dit wordt ook bevestigd door diverse landelijke onderzoeken. CBS constateerde in 2021 dat 18 procent van de 12- tot 25-jarigen psychisch ongezond was. In 2019 en 2020 was dit nog 11 procent. Vooral vrouwen en jongvolwassenen hadden in 2021 vaker te maken met psychische klachten dan daarvoor. Jongeren voelden zich onder andere vaker neerslachtig en somber. 47 procent van de jongeren vindt dat de coronacrisis hun leven in het algemeen (heel) negatief beïnvloed heeft.³ Tevens blijkt uit CBS-onderzoek ook dat jongeren (18 tot 25 jaar) in 2020 het vaakst van alle leeftijdsgroepen aangaven dat zij zich tijdens de coronaperiode vaker eenzaam voelden dan daarvoor.⁴

Het percentage 15-25 jarigen (landelijk) dat zich sterk emotioneel eenzaam voelde (een hechte band mist) is gestegen van 8,2% (2019) naar 13,5% (2021). Het hoogste van alle leeftijdscategorieën⁵. Deze cijfers worden in onze gemeente onderbouwd door signalen uit de praktijk zoals wij terugkrijgen van professionals.

Mentale gezondheid en isolatie kunnen zeker een verband hebben met elkaar. Het is dan ook aannemelijk dat de groep jongeren die zich meer isoleert, is toegenomen.

Wij vinden deze toenemende cijfers zorgelijk. Sinds de pandemie zetten we extra in op de versterking van de mentale gezondheid van kinderen en jongeren (zoals via Young Minds Matter).

Vraag 2b

Welke signalen ontvangt het college zelf vanuit het onderwijs- en zorgveld over deze problematiek?

Antwoord 2b

Wij ontvangen op incidentele basis signalen over deze specifieke doelgroep. Dit zijn signalen van ouders zelf en kregen we ook bij navraag bij ContourdeTwern. ContourdeTwern geeft aan signalen van school, Toegang en soms ouders te ontvangen over kinderen die zich meer isoleren.

Het team leerplicht/ RMC ontvangt momenteel geen meldingen van jongeren die in isolement zouden leven.

Vraag 2c

Welke data worden er gebruikt om deze groep in beeld te krijgen?

Antwoord 2c

Op dit moment zijn er geen data over het aantal geïsoleerde jongeren.

Wel zijn er data over de mentale gezondheid en over eenzaamheid (zie vraag 2a).

N.a.v. de recent aangenomen motie 'mentale gezondheid voor alle jongeren', gaan we in 2023 komen met een concreet actieplan. De doelgroep jongeren in isolatie willen we in dit actieplan expliciet meenemen als doelgroep, waar we meer zicht op willen gaan krijgen en waar we nodig extra actie op gaan uitzetten.

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/22/mentale-gezondheid-jongeren-afgenomen>

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/39/vooral-jongeren-emotioneel-eeenzaam-in-2021>

⁵ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/39/vooral-jongeren-emotioneel-eeenzaam-in-2021>

Vraag 2d

Tot welke leeftijd wordt er geteld?

Antwoord 2d

Zie vraag 2c.

Vraag 2e

Hoeveel jongeren met deze problematiek bevinden zich mogelijk onder de radar?

Antwoord 2e

Het kan zijn dat jongeren in zware isolatie zich onder de radar bevinden. We schatten in dat dit bij de groep onder de 18 jaar minder vaak voor zal komen, doordat deze jongeren leerplichtig zijn. Na de 18 jaar is deze kans groter, aangezien jongeren niet meer allemaal op school zitten. Indien iemand geen uitkering heeft (en deze daardoor niet in beeld is bij Werk en Inkomen) en ouders niet aan de bel trekken, kan het zijn dat deze jongeren buiten beeld vallen.

De groep jongeren die zich meer gaan isoleren, maar niet geheel afsluiten van de maatschappij, is waarschijnlijk groter. Zoals aangegeven onder vraag 2c, gaan we deze doelgroep actief meenemen in het actieplan mentale gezondheid.

Vraag 3

Welke voorzieningen zijn er voor deze jongeren in Tilburg?

Antwoord 3

Er zijn geen specifieke voorzieningen voor deze doelgroep. Wel is er een scala aan interventies beschikbaar voor jongeren met een ondersteuningsbehoefte.

Dit kunnen maatwerkinterventies zijn vanuit de GGZ en/ of gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders. Het aanbod is afhankelijk van de oorzaken die aan de isolatie ten grondslag liggen.

Daarnaast zijn er diverse voorzieningen in het voorliggend veld die zich specifiek richten op eenzaamheid en het verbeteren van sociale vaardigheden. Denk hierbij aan jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, Boilers Hub en Avondje Uit.

Voor jongeren die school (dreigen) te verlaten, is er een Uitvoeringsplan Voortijdig Schoolverlaten 2020 – 2024, met daarin concrete interventies.

Ook is er het Jongerenpunt Brabant, dat jongeren ondersteunt, wanneer ze (dreigen) vast te lopen.

Ten slotte zijn er ook organisaties die ouders ondersteunen bij uitdagingen, denk aan IMW, GGD HvB en Sterk huis. Daarnaast zijn er ook diverse zelfhulpgroepen waarin ouders elkaar kunnen ondersteunen.

Vraag 3a

Voor hoeveel jongeren is er plek bij deze voorzieningen?

Antwoord 3a

In principe voor alle jongeren. Maar afhankelijk van de onderliggende oorzaak zullen jongeren behoefte hebben aan verschillende vormen van ondersteuning.

Vraag 3b

Beperken deze voorzieningen zich tot jongeren of is er ook ruimte voor 18+’ers?

Antwoord 3b

Veel van de genoemde voorzieningen zijn gericht op jongeren en jongvolwassenen (27 jaar). Afhankelijk van de voorziening is deze geschikt voor een bepaalde leeftijd. Gaat het om behandeling bij jongeren van 18 jaar en ouder, dan valt deze onder de Zorg Verzekerings Wet.

Vraag 3c

Is het college bereid in samenwerking met hulpverlening een voorziening in te richten, als hierin nog niet of onvoldoende is voorzien?

Antwoord 3c

Zoals aangegeven bij antwoord 2c is de motie 'mentaal gezond voor álle jongeren' aangenomen en wordt in 2023 daar uitvoering aangegeven middels het opstellen en uitvoeren van een actieplan. Indien blijkt dat specifiek aanbod wordt gemist, gaan we bekijken of hoe dit in te passen in het actieplan.

Vraag 4

In hoeverre is de kennis van hulpverleners die genoemd worden in het artikel uit Den Haag, Haarlem, Amsterdam en Rotterdam bekend in Tilburg?

Antwoord 4

Twee belangrijke partners zijn hierin bevraagd: GGz Breburg en ContourdeTwern. Zij hebben beide aangegeven dat er voldoende kennis aanwezig is bij hen zelf en eventueel in samenwerking met hun netwerk, om jongeren in isolatie hulp te kunnen bieden.

Vraag 4a

In hoeverre wordt er samengewerkt met de jeugdhulp in deze steden?

Antwoord 4a

In Nederland zijn er acht Bovenregionale Expertisenetwerken Jeugd, die voorkómen dat jeugdigen met complexe hulpvragen tussen wal en schip vallen. Deze netwerken ondersteunen jeugdhulpregio's en de Regionale Expertise Teams (Teams waar gezinnen met hulpvragen terecht kunnen, zodat ieder kind passende hulp krijgt). Daarnaast zijn er landelijke netwerken – zoals het netwerk GGZ – waar aanbieders informatie kunnen uitwisselen.

Wij nemen aan u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Het college,

mr. A. van Berckel, MBA
gemeentesecretaris

drs. Th.L.N. Weterings
burgemeester